

ਸੰਪਾਦਕੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਗੈਰ-ਵਿੱਦਿਅਕ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਕੇ ਗੈਰ-ਵਿੱਦਿਅਕ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ 'ਚ ਉਲਝਾਉਣਾ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਜਨਗਣਨਾ ਕਰਨ, ਅਨਾਜ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਲਈ ਗਲੀਆਂ-ਕੂਚਿਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪਾੜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਲੇਬਸ ਅਪੂਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਗਿਆਨ ਤੇ ਗਣਿਤ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਪੱਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗ਼ਰੀਬ ਅਤੇ ਮੱਧ-ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਸਮਾਜ 'ਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਗੁਨਰਮੰਦ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਗੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਮਿਆਰ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਡਿਗਰੀਆਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਪਰ ਆਲਮੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਢੁੱਕਵਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਧੇਗੀ ਜੋ ਅੰਤ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ 'ਕਲਰਕ' ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਸਤੇ 'ਚ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਧਿਆਰ ਐਂਡ ਸਹਕਾਰ ਸੇ ਭਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਧਰਤੀ ਕਾ ਸੁਖ ਫ਼ੀਕਾ ਹੈ।

• ਧਿਆਰ ਐਂਡ ਸਹਕਾਰ ਸੇ ਭਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਧਰਤੀ ਕਾ ਸੁਖ ਫ਼ੀਕਾ ਹੈ।
• ਧਿਆਰ ਐਂਡ ਸਹਕਾਰ ਸੇ ਭਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਧਰਤੀ ਕਾ ਸੁਖ ਫ਼ੀਕਾ ਹੈ।
• ਧਿਆਰ ਐਂਡ ਸਹਕਾਰ ਸੇ ਭਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਧਰਤੀ ਕਾ ਸੁਖ ਫ਼ੀਕਾ ਹੈ।

ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਰਬਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ

ਹਰਸ਼ਵਿੰਦਰ
ਜਦੋਂ ਵਿਕਟਰ ਔਰਬਨ ਦੀ ਫਿਡੇਸ ਪਾਰਟੀ 2022 ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਰਬਨ ਨੇ ਗੁਮਾਨ ਭਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ: "ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।" ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਹੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਿਆ ਕਿ ਉਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਾਂਗ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਡੇਸ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 80 ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਅੰਰਬਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਪੇਟਰ ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਹਰਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਟਿਸਜ਼ਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ, ਪਰ 2024 ਵਿੱਚ ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੁੱਕੀ ਗਈ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਦਿਆਂ ਟਿਸਜ਼ਾ ਨੇ ਹੁਣ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੁਡਾਪੇਸਟ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਲੋਕ ਰਾਤ ਭਰ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰਨ ਵਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੌਜ ਮੇਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਇਨਕਲਾਬ' ਵਜੋਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜੀ ਫਿਡੇਸ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵੱਟਿਗ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿੱਤ ਲੱਗਦਾ ਆਗੂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹਾਰਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਬਦਹਾਲ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹੈ। ਅੰਰਬਨ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਸਸਤੇ ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖੋਡ ਖੋਡੀ। ਰੂਸ ਨੇ ਪਾਕਸ 99 ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ 10 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਢਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਬਹੁਤ ਨਿਘਾਰ ਆਇਆ। ਸਾਲ 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 57 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜੋ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਔਸਤ 28 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਅੰਰਬਨ ਆਪਣੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲ' ਤਹਿਤ ਸਥਾਨਕ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜੀ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 5 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ 8,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਕਟਰ ਬਿਹਤਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਖੰਨੂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਜਿਊਟਾ ਦੁੱਬਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ। 18-29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 8 ਫੀਸਦੀ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਰੋਹ ਸੀ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਾਰਡ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫਿਡੇਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਉਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਖਾਏ, ਜਦੋਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੇਟਰ ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਇਆ। ਮਾਜਾਰ ਖ਼ੁਦ ਕਈ ਸਾਲ ਫਿਡੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ 2024 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਜਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜੀ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 5 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ 8,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਕਟਰ ਬਿਹਤਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਖੰਨੂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਜਿਊਟਾ ਦੁੱਬਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ। 18-29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 8 ਫੀਸਦੀ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਰੋਹ ਸੀ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਾਰਡ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫਿਡੇਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਉਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਖਾਏ, ਜਦੋਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੇਟਰ ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਇਆ। ਮਾਜਾਰ ਖ਼ੁਦ ਕਈ ਸਾਲ ਫਿਡੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ 2024 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਜਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿੱਤ ਲੱਗਦਾ ਆਗੂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹਾਰਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਬਦਹਾਲ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹੈ। ਅੰਰਬਨ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਸਸਤੇ ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖੋਡ ਖੋਡੀ। ਰੂਸ ਨੇ ਪਾਕਸ 99 ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ 10 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਢਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਬਹੁਤ ਨਿਘਾਰ ਆਇਆ। ਸਾਲ 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ 57 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜੋ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਔਸਤ 28 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਅੰਰਬਨ ਆਪਣੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲ' ਤਹਿਤ ਸਥਾਨਕ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਣਨ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜੀ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 5 ਫੀਸਦੀ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ 8,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਕਟਰ ਬਿਹਤਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਖੰਨੂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਜਿਊਟਾ ਦੁੱਬਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ। 18-29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 8 ਫੀਸਦੀ ਨੇ ਅੰਰਬਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਰੋਹ ਸੀ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਿੰਗ ਕਾਰਡ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫਿਡੇਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਉਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਖਾਏ, ਜਦੋਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੇਟਰ ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਇਆ। ਮਾਜਾਰ ਖ਼ੁਦ ਕਈ ਸਾਲ ਫਿਡੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ 2024 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਜਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਇਆ। ਮਾਜਾਰ ਖ਼ੁਦ ਕਈ ਸਾਲ ਫਿਡੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ 2024 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਜਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ' ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ। ਅੰਰਬਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੈਗਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਇਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜਾ ਟਰੰਪ ਲਿਖੀ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖੋਜ਼ੀਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਾਰ-ਦਸਰਾ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਜਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਜਾਰ ਅਤੇ ਅੰਰਬਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਜਾਰ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ (ਸ਼ਾਸਕਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ) 'ਤੇ ਫਿਡੇਸ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪਛਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਜਾਰ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਹੰਗਰੀਅਨ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਭੂਗੋਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ।" ਮਾਜਾਰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਡੁੱਬੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਇਹਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਸਮਾਨ ਫੂਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੰਗਰੀ ਆਪਣੀਆਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਊਰਜਾ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਰੂਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਗ ਉਹ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਰੂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਪਤਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰਸਲੋਨ ਵੱਲੋਂ 'ਬਸਟ ਘਾਟਾ' ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਮਾਜਾਰ ਲਈ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਰਬਨ ਦਾ ਪਤਨ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਜਾਰ ਦਾ ਉਭਾਰ ਕਿਸੇ ਅਸਲੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੰਗਰੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਨ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ। ਅੰਰਬਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਹੁਣ ਵਿੱਚ 16 ਸਾਲ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਕਟ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮਾਜਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵੱਟਿਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਤੁਲਨ 'ਤੇ ਦਿਕਿਆ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਾ

ਭਾਰਤ-ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਲਮੀ ਮੱਥ 'ਤੇ ਜੁੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਬਾਹੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ (ਐਮਐੱਸਐੱਮਐੱਮ) ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੱਛਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਉੱਭਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉੱਚ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ਼ੀਆਨੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਆਯਾਮ ਮਿਲੇਗਾ।

ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਡੇਰੀ ਉਤਪਾਦ, ਦਾਲਾਂ, ਖੰਡ, ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ, ਪਿਆਜ਼, ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਬਦਾਮ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਖੁਰਾਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਸ ਐੱਫਟੀਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਕਰਸ਼ਕ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੇ ਅਗਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 20 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਨਰ-ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਵੇਸ਼ ਟੀਚੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨੇ ਕਿਸੇ ਐੱਫਟੀਏ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਅਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਆਈਟੀ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਲਈ 5,000 ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨ ਵੀਜ਼ੇ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਯੋਗਾ ਟਰੇਨਰਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਰਸੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਆ ਪਲਟਣ ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕੱਪੜੇ-ਲਿਬਾਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐੱਫਟੀਏ ਸਦਕਾ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਸ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਹਰ ਸਾਲ 1.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਦਰਅਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਐੱਫਟੀਏ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਚਮੜੇ ਅਤੇ ਫੁਟਵੀਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਤਨ ਅਤੇ ਗਹਿਣਾ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ 6.6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੋ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹੀ, ਉਹ ਵੀ ਵਧਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਿਆਸ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਫਾਰਮਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ 5.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਐੱਫਟੀਏ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਸੁਮਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਕੀਵੀ ਫਲ, ਸੋਬ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇਗਾ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਕੇਤਕਾਂ ਦੀ ਜੀਆਈ ਟੈਗ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਐੱਫਟੀਏ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਏਕੀਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤੁਲਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਇਹ ਸੰਤੁਲਨ ਸਮਝੌਤਾ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕ

